

TIẾT 37

DẤU NGOẠC KÉP

DẤU NGOẶC KÉP

I. CÔNG DỤNG:

1. Ví dụ: (SGK)
2. Nhận xét:

Dấu ngoặc kép trong những đoạn trích sau dùng để làm gì?

a. Thánh Găng-đi có một phương châm: “Chinh phục được mọi người ai cũng cho là khó, nhưng tạo được tình thương, lòng nhân đạo, sự thông cảm giữa con người với con người lại càng khó hơn”.

(Theo Lâm Ngữ Đường, *Tinh hoa xử thế*)

=> **Đánh dấu lời dẫn trực tiếp (câu nói của Thánh Găng-đi).**

b. Nhìn từ xa, cầu Long Biên như một dải lụa uốn lượn vắt ngang sông Hồng, nhưng thực ra “dải lụa” ấy nặng tới 17 nghìn tấn !

(Thúy Lan, *Cầu Long Biên- chứng nhân lịch sử*)

=> **Đánh dấu từ ngữ được hiểu theo nghĩa đặc biệt (nghĩa được hình thành trên cơ sở phương thức ẩn dụ).**

c. Tre với người như thế đã mấy nghìn năm. Một thế kỉ “văn minh”, “khai hóa” của thực dân cũng không làm ra được một tác sắt. Tre vẫn phải còn vất vả mãi với người.

(Thép Mới, *Cây tre Việt Nam*)

=> **Đánh dấu từ ngữ có hàm ý mỉa mai.**

d. Hàng loạt vở kịch như: “Tay người đàn bà”, “Giác ngộ”, “Bên kia sông Đuống”, ... ra đời.

(*Ngữ văn 7, tập hai*)

=> **Đánh dấu tên các vở kịch.**

DẤU NGOẶC KÉP

I. CÔNG DỤNG:

1. Ví dụ: (SGK)

2. Nhận xét:

3. Kết luận:

Dấu ngoặc kép dùng để:

- Đánh dấu từ ngữ, câu, đoạn dẫn trực tiếp;
- Đánh dấu từ ngữ được hiểu theo nghĩa đặc biệt hay có hàm ý mỉa mai;
- Đánh dấu tên tác phẩm, tờ báo, tập san, ... được dẫn.

• Lưu ý:

- Những từ ngữ, câu, đoạn dẫn trực tiếp được dẫn lại của người khác (đôi khi của chính người viết nhưng được dùng ở thời điểm khác).

Ví dụ: Tôi nói “nghe đâu” vì tôi thấy người ta báo tin rằng mẹ và em tôi xoay ra sống bằng cách đó.

- Trong văn bản in, tên tác phẩm, tờ báo, tập san... có thể in nghiêng, in đậm hoặc gạch chân. Nhưng trong văn bản viết tay thì dùng dấu ngoặc kép để đánh dấu là một cách làm phổ biến.

Ví dụ: *Tắt đèn* là tác phẩm tiêu biểu nhất của Ngô Tất Tố.

BÀI TẬP NHANH

? Thêm dấu ngoặc kép vào những chỗ cần thiết cho đúng.

1. Hình như tức quá không thể chịu nổi, chị Dậu nghiền chặt hai hàm răng mà thách thức cai lệ mày trói ngay chồng bà đi, bà cho mày xem!

2. Lê Nin từng khuyên chúng ta học, học nữa, học mãi !

BÀI TẬP NHANH:

? Thêm dấu ngoặc kép vào những chỗ cần thiết cho đúng.

1. Hình như tức quá không thể chịu nổi, chị Dậu nghiền chặt hai hàm răng mà thách thức cai lệ Mày trói ngay chồng bà đi, bà cho mày xem!

=> Hình như tức quá không thể chịu nổi, chị Dậu nghiền chặt hai hàm răng mà thách thức cai lệ: “Mày trói ngay chồng bà đi, bà cho mày xem”!

2. Lê Nin từng khuyên chúng ta Học, học nữa, học mãi!

=> Lê Nin từng khuyên chúng ta: “Học, học nữa, học mãi” !

BÀI TẬP NHANH

* Giải thích công dụng dấu ngoặc kép trong phần giới thiệu sau:

1. Hai bài thơ “Cảnh khuya” và “Rằm tháng giêng” (Nguyên tiêu) được Bác Hồ viết ở chiến khu Việt Bắc, trong những năm đầu của cuộc kháng chiến chống Pháp (1946-1954).

(Sách giáo khoa Ngữ văn 7, tập 1)

=> Đánh dấu tên tác phẩm.

2. Đọc bản tuyên ngôn độc lập đến nửa chừng, chủ tịch Hồ Chí Minh dừng lại và bỗng dưng hỏi: “Tôi nói đồng bào nghe rõ không” ?

=> Đánh dấu lời dẫn trực tiếp.

3. Tớ đang có “âm mưu” này, Trang ạ. Rất thú vị nhé!

=> Hiểu theo nghĩa đặc biệt.

DẤU NGOẶC KÉP

II. LUYỆN TẬP:

Bài tập 1:

Công dụng của dấu ngoặc kép trong những đoạn trích:

a. Đánh dấu câu nói được dẫn trực tiếp.

BT1: Giải thích công dụng của dấu ngoặc kép trong những đoạn trích sau:

a. Nó cứ làm in như nó trách tôi; nó kêu ư ử, nhìn tôi như muốn bảo tôi rằng: “ A! Lão già tệ lắm! Tôi ăn ở với lão như thế mà lão xử với tôi như thế này à?”

(Nam Cao, *Lão Hạc*)

=>Đánh dấu câu nói được dẫn trực tiếp (câu nói lão Hạc tưởng như con chó Vàng muốn nói với lão).

DẤU NGOẶC KÉP

II. LUYỆN TẬP:

Bài tập 1:

Công dụng của dấu ngoặc kép trong những đoạn trích:

- a. Đánh dấu câu nói được dẫn trực tiếp.
- b. Đánh dấu từ ngữ có hàm ý mỉa mai.

BT1: Giải thích công dụng của dấu ngoặc kép trong những đoạn trích sau:

b. Kết cục, anh chàng “hầu cận ông lí” yếu hơn chị chàng con mọn, hấn bị chị này túm tóc lẳng cho một cái, ngã nhào ra thêm.

(Ngô Tất Tố, *Tắt đèn*)

=> Đánh dấu từ ngữ có hàm ý mỉa mai (một anh chàng được coi là hầu cận ông lí mà lại bị một chị chàng con mọn quật ngã).

DẤU NGOẶC KÉP

II. LUYỆN TẬP:

Bài tập 1:

Công dụng của dấu ngoặc kép trong những đoạn trích:

- Đánh dấu câu nói được dẫn trực tiếp.
- Đánh dấu từ ngữ có hàm ý mỉa mai.
- Đánh dấu từ ngữ được dẫn trực tiếp.

BT1: Giải thích công dụng của dấu ngoặc kép trong những đoạn trích sau:

c. Hai tiếng “em bé” mà cô tôi ngân dài ra thật ngọt, thật rõ, quả nhiên đã xoắn chặt lấy tâm can tôi như ý cô tôi muốn.

(Nguyễn Hồng, Những ngày thơ ấu)

=> Đánh dấu từ ngữ được dẫn trực tiếp (từ ngữ trong lời nói của người cô).

DẤU NGOẶC KÉP

II. LUYỆN TẬP:

Bài tập 2:

a. Biển vừa treo lên, có người qua đường xem, cười bảo :

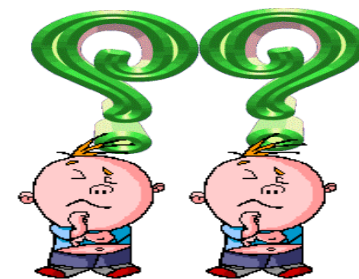
-Nhà này xưa quen bán “cá ướp” hay sao mà bây giờ phải đề biển là cá tươi?

Nhà hàng nghe nói bỏ ngay chữ “tươi” đi.
(Treo biển)

⇒ Dấu hai chấm đánh dấu báo trước lời thoại của nhân vật.

⇒ Dấu ngoặc kép đánh dấu từ ngữ được dẫn lại.

Đặt dấu hai chấm và dấu ngoặc kép vào chỗ thích hợp? Giải thích tác dụng?

DẤU NGOẶC KÉP

II. LUYỆN TẬP:

Bài tập 2:

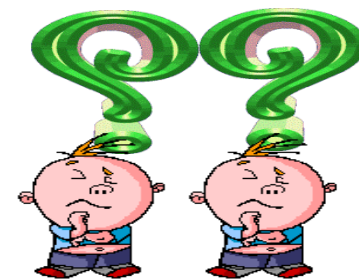
*b. Nó nhập tâm lời dạy của chú Tiến Lê: “**C**háu hãy vẽ cái gì thân thuộc nhất với cháu.*

(Tạ Duy Anh, Bức tranh của em gái tôi)

⇒ Dấu hai chấm đánh dấu báo trước lời thoại của nhân vật.

⇒ Dấu ngoặc kép đánh dấu câu nói được dẫn trực tiếp.

Đặt dấu hai chấm và dấu ngoặc kép vào chỗ thích hợp? Giải thích tác dụng?

DẤU NGOẶC KÉP

II. LUYỆN TẬP

Bài tập 3:

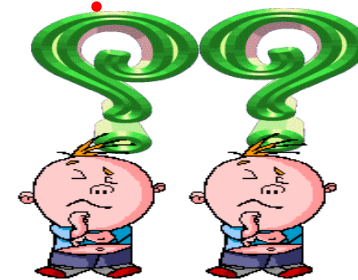
a. Chủ tịch Hồ Chí Minh nói: “ Tôi chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ta ai ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành.”.

=> Dùng dấu hai chấm và dấu ngoặc kép để đánh dấu lời dẫn trực tiếp (dẫn nguyên văn lời của Hồ Chí Minh)

b. Chủ tịch Hồ Chí Minh nói Người chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ta ai ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành.

=> Không dùng dấu hai chấm và dấu ngoặc kép vì câu nói không được dẫn nguyên văn (lời dẫn gián tiếp)

Vì sao hai câu trên có ý nghĩa giống nhau mà dùng dấu câu khác nhau?

DẤU NGOẶC KÉP

II. LUYỆN TẬP:

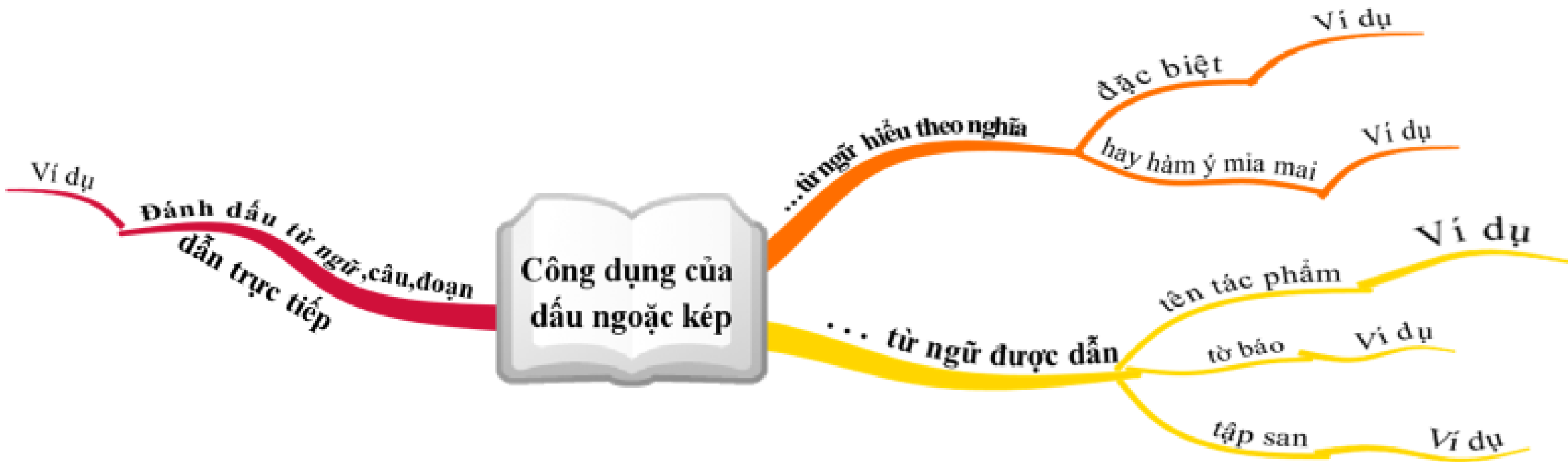
Bài tập 4:

Viết một đoạn văn thuyết minh ngắn có dùng dấu ngoặc đơn, dấu hai chấm và dấu ngoặc kép. Giải thích công dụng của các loại dấu câu này trong đoạn văn đó.

Ví dụ: Môi trường là toàn bộ các điều kiện tự nhiên, nhân tạo bao quanh con người có tác động tới đời sống, sự tồn tại và phát triển của con người và thiên nhiên. Những điều kiện đó hoặc đã có sẵn trong tự nhiên (rừng cây, đồi, núi, sông, hồ...) hoặc do con người tạo ra (nhà máy, đường sá, công trình thủy lợi, khói bụi, rác, chất thải...). Bảo vệ môi trường là giữ cho môi trường trong lành, sạch đẹp, đảm bảo cân bằng sinh thái; ngăn chặn, khắc phục các hậu quả xấu do con người và thiên nhiên gây ra. Bảo vệ tốt môi trường giúp con người tạo ra cuộc sống tốt đẹp, phát triển bền vững lâu dài. Vì vậy, để bảo vệ môi trường, con người cần sống và hành động theo lời kêu gọi: “Vì một thế giới xanh, sạch đẹp”.

SƠ ĐỒ TƯ DUY

HƯỚNG DẪN VỀ NHÀ

- Hoàn thành bài tập vào vở bài tập.
- Nắm được công dụng của dấu ngoặc kép.

Xem trước bài:

- Chương trình địa phương (phần TV) (Khuyến khích học sinh tự thực hiện)
- Chương trình địa phương (phần văn) (Khuyến khích học sinh tự thực hiện)